

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunei „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	--	--

Nr. 2598/1904.

Tuturor oficiilor protopresbiterale și parochiale din districtul Consistoriu' i din Arad.

Prin îngrijirea Escelenței Sale Domnului Ministru de culte și instrucțiune publică în mai multe orașe ale țării s'au înființat școale pentru surdo-muți, unde aceștia primesc o instrucțiune potrivită de a-și scoate din întunecul nefericirii și a-și face capabili de a ocupa și densii loc în mijlocul cetățenilor folositori sieși și societății.

Pe teritoriul diecesei noastre astfel de școale există în Arad, Timișoara și Seghedin. În școala din Arad se primesc surdo-muți din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad, în Timișoara cei din comitatele Timiș, Carașseverin și Torontalul de sud începând dela Chichinda Mare, ear în Seghedin se primesc cei din părțile răsăritene ale comitatului Torontal până la Chichinda-Mare.

În aceste școale se privesc copii surdo-muți fără deosebire de naționalitate, confesiune și gen, cari se află în etate de 7—10 ani, însă numai atunci, dacă respectivii afară de surdo-muție nu sufer și de alte boale sufletești ori trupești.

Plata de întreținere la aceste școale este total 200—240 cor. anual, ce are să se plătească în rate anticipative lunare, ori pe 3 ori pe 6 luni înainte. Cei absolut sermani se primesc însă și în prețuri mai reduse ori chiar gratuit.

Cererile pentru primire în aceste școale sunt a se adresa către direcțiunile școalelor respective și anume cel mult până la finea luni

Maiu din fie-care an, căci cele sosite mai târziu nu se vor putea lua în considerare.

La fie-care cerere de natura suspomenită este a se alătura :

- a) extras de botez ;
- b) atestat dela medicul comunal despre aceea, că respectivul copil e surdo-mut ;
- c) certificat de vaccinare ;
- d) atestat dela antistia comunală despre starea-familiară și materială a-petentului.

Aducem toate acestea la cunoștința oficiilor noastre protopresbiterale și parochiale cu scopul ca cei interesați în cauză dintre credincioșii noștri, să fie încunoștințați despre existența școalelor suspomenite și îndemnați a-și da copiii surdo-muți la acele școale.

Arad, la 30 Aprilie, (13 Maiu) 1904.

Joan J. Papp,
Episcop.

Înaltul ministru de culte și instrucțiune publică a dat sub Nr 402461/904 următorul circular, relativ la cursurile de vară pentru învățători :

La cursul de dezvoltare a cunoștințelor învățătorilor și învățătoarelor, aranjat în vacanța de vară a anului trecut, au recurs așa de mulți învățători și învățătoare pentru primire, încât numai o parte din recurenți a putut fi primită.

Fată cu acest îmbucurător simptom, că adecă învățători și învățătoare, aplicați deja, cu atâta rîvnă se foloses de ocasiunea care li-se oferă pentru dezvoltarea și înmulțirea cunoștințelor, m'am hotărit să reînviuiesc acel curs în va-

canța anului curent; ear ca să pot satisface în măsură cât mai mare recurențelor pentru primire, voi institui cursuri de două-ori așa de numeroase ca în anul trecut și anume: în Budapesta, Baja, Papa, Modor, Deva și Marmarossziget pe seama învățătorilor, în Cluj și Szabadka pentru învățătoare.

La fie-care surs se primesc 50 de auditori, dintre cari 30 vor fi împărțiți de întreținere gratuită (locuință și provisiune); ear ceialtați 20 pot primi, tot în institut, în schimbul scăzutei taxe de 20 cor. pe întreagă durata cursului, locuință și provisiune. Cheltuelile de călătorie (prețul unui bilet de clasa II sau cărașia) se vor restitui tuturor auditorilor primiți la curs.

Pot petiționa pentru primire la curs învățători și învățătoare dela școale de ori-ce caracter, cari își vor înainta cererile, fără timbru, la respectivii inspectorii regești.

Petițiuni înaintate pe altă cale nu vor fi luate în considerare.

Terminul de prezentare a petițiilor este până la 5 Iunie (n.) a. c.

[Cererile sunt a se înainta aci dela inspectoratul regesc, împreună cu lista întocmită după alăturatul formular, cel mult până la 15 Iunie. (Acea cari petiționează pentru primire în același institut, sunt a se grupa în același formular).]

Organizarea cursului și sistemul instrucțiunii se vor mișca în cadrul hotărât pe deplin în ordinațiunea mea Nr. 91094 dela 24 Martie a. tr. și publicat în »Hivatalos Közlöny,« »Magyar tanítóképző« și »Néptanítók Lapja,« cu singura deosebire, că între prelegerile din anul acesta se va prelege, în 18 ore, despre nouile cuceriri ale științei fizice, în legătură cu experimentări din domeniul ei.

Cursul se va începe, cu considerare la »Egyetemes tanítógyűlés,« la 11 Iulie a. c. dimineața și va dura 3 săptămâni. Aceia cari participă la curs, după încheierea aceluia vor primi certificat.

Budapesta 11 Mai 1904.

Berzeviczy.

Material pentru istoria diecesei Aradului.

VII.

(*Protopopul unit Mihai Pap cere intervenția comitatului Bihor pentru a-l apăra de furia și prigonirea poporului și a lua măsuri în contra răsvrățitorilor*).

Tekintetes és Nemes Vármegye!

Hogy Isten Nagyságotokat kegyelmeteket hoszas időkre ki terjedő friss jó egészséget meg algya alázatosan kívánom. Item kértem hogy friss emlékezésében légyen Nagys. Kegyelmeteknek az közélebről mult Tekintetes Nemes Vármegye Gyűlésének alkalmatosságával bé nyújtott alázatos instántiámban detegált nyomoruságom és az ellenem ok nélkül fel támadatt Népek ekkoraig is meg nem szűnt, sőt naponkint jobban jobban gerjedő formális persecutiómra való készsége és kigyetlensége, melynek magorvoslására való Remediumoknak feltalálása végett Nagys. Kegy. dispositiókat tenni remélem méltoztatott. De külömb külömbféle persvasiók-ból, származó okokra nézve nem hogy desistálnának, de leg közelebb az el mult napokban is, olyan Praetextus alatt, hogy declárljam magamat előttök ha a Dézsmátul való immunitáltatásokban és egyebekben is mint eddig ugy ezután is conserváltatnak, készek lesznek az Unióra lépni, mely Praetextus és szin alatt oda csalván Kis Totfaluban, ellenem minyájan feltámadtak és ott magamat egy házban bé zárván, ha ugyan magok közül nem támadott volna olyan ember, aki szándékokat titkon meg jelentette és tökélelt szándékok volt, hogy a házat reám gyujcsák és onnan is ki jüvén s haza indulván az strásájok lövéssel jelt adván nekiek utánam tetesedtek és egy mely földnyire kergetvén ellenség képen egy küpenyegünket is elnyerték. Azért minthogy ennek sokára haladó megorvoslása miatt életünk is veszedelemben forog és ugyan vérünket találunk szomjusozni; Erre nézve Nagys. Kegy. nek most ujjólag is alázatosan instálok és reménkedem, hogy még zabolázások iránt mennél hamaráb Kegyes dispositiókat tenni és valami formán eóket le ültetni méltoztassék, hogy már Nagyságotok Kegy. protectiója alatt lehessen bátorságos maradásunk és Nagy. Kegyelmszerencsés eletiért Instenünket imádhassuk, maradunk

Nagys. Kegyel.

alázatos szolgája

Papp Mihály.

Anno Domini 1736 die 20a Februarii in Oppido Várad Olaszi etc. celebrata Congregatione I. Comitatus Bihariensis determinatum est: Ut Patkas Tivadar, Patkas Hulya, Pask Iános filiique ejus, item filii Pask Eliae et Eliae Opris filius natu major tamquam antesignati et praecipui concitatores comprehendantur et ad Carceres magistratuales deducti, examinati eorundem delicti notitia condigne puniantur.

(*Archivul comitatului Bihor.
Ann. 1731 fasc II nr. 6*).

Cinstit și nobil comitat!

Doresc umilit ca Dumnezeu să țină Măriile și Domniile voastre vremuri lungi în sănătate deplină. M'am mai rugat să vă aduceți aminte de năcazul meu ce l'am desvâlit Măriilor și Domniilor voastre în rugarea înaintată cu prilejul congregației trecute a nobilului comitat, precum și de faptul că *poporul care s'a resculat fără pricină asupra mea nici acum n'a conținut, ci din zî în zî tot mai gata e să mă prigonească și asuprașcă*; cred că Măriile și Domniile Voastre ați binevoit a face dispozițiunile de lipsă pentru descoperirea mijloacelor cari pot lecui aceste rele. Dar din pricină isvorite din îndemnuri feliurite nu că ar conțeni, ci dimpotrivă numai zilele aceste de curind trecute sub pretecestul să mă declar, dacă precum până acum așa și după asta se vor bucura de imunitatea dijmei și altele, căci așa 's gata să treacă la unire, *m'au amăjit să merg în Păulești (Kis-Totfalu), cu toții s'au resculat împotriva mea iar eu m'am închis într'o casă, dar dintre ei s'a găsit un om care pe ascuns mi-a spus gândul lor și au avut gândul hătărit să aprindă casa de-asupra capului meu, și eu eșind d'acolo și pornind'o acasă straja lor prin impușcătură li-a dat semn și ei s'au năpustit în urma mea și gonindu-mă ca pe un vrăjmaș cale de un mil mi-au luat manta. De-aceea, fiind-că din pricina întârzierii lecuirii acestora, și viața ni-e în primejdie și s'ar putea ca ei să înseteze și după sângele nostru, din nou și cu umilință mă rog de Măriile și Domniile voastre și nădăjduiesc, că în contra resvrățitorilor veți bine voi a lua cât mai curind măsuri binevoitoare și a-i liniști în oare care chip, ca sub protecția Măriilor și Domniilor Voastre să putem trăi în singuranță și să ne putem ruga la Dumnezeu pentru viața fericită a Măriilor și Domniilor Voastre; rămănem ai Măriilor și Domniilor Voastre,*

șerb supus
Mihail Pap.

În congregația patriculară a comitatului Bihorului ținută în Orade-Olosig la 20 Februarie anul Domnului 1736 s'a hotărât: ca Toader Patcaș, Hulya Patcaș, Ioan Pașe și fii lui Ilie Pașe feciorul mai mare alui Ilie Opriș ca horăriți și de seamă turburători să fie prinși și duși în închisorile magistratului, fără delegile lor să fie esaminate și și ei podepsiți după măsura cuvenită.

Rusia voește patriarhat.

Ziarul patriarchiei ecumenice din Constantinopol publică o epistoală din Petesburg, scrisă de un teolog rus, în care se ocupă de această chestiune și organizațiunea actuală a bisericii ruse.

Pentru interesul, ce presintă această epistoală, o reproducem în întregul ei. Iată ce scrie teologul rus:

»În ultimii doi ani, în presa rusă s'a agitat chestiunea despre un patriarhat rusesc și despre »Sinodul administrativ al bisericii ruse,« examinat din punctul de vedere canonic.

Actuala autoritate supremă spirituală a bisericii ruse: »Prea Sfintul Sinod Administrativ«

a fost înființat de Petru cel Mare la 25 Ianuarie 1721. Deși ca basă în genere a administrațiunii afacerilor bisericești în Rusia, servește până în prezent regulamentul spiritual, compus și edat de Petru cel Mare, starea administrativă însă de astăzi, se deosebește, comparându-o cu cea dela înființarea ei. Pecând în timpul lui Petru cel Mare s. Sinod se compune dintr'un președinte, Mitropolitul Rizanei, doi vice-președinți Archiepiscopi, patru consilieri și patru membri ordinari, având demnitatea de archimandriți, Egumeni și Protoerei, astăzi se compune în totul din patru persoane: trei Mitropoliți și Exarchul Georgiei. Episcopul Iamburgului Serghie, rectorul academiei spirituale din Petersburg, definește Sinodul administrativ al Rusiei în modul următor: »Sinodul administrativ este o persoană colectivă, care represintă biserica rusă, ca cap al ei, față de autoritatea civilă și de celelalte biserici autocefale«.

Regulamentul spiritual s'a aprobat prin semnăturile Archiepiscopilor și Egumenilor celor mai însemnate mănăstiri. Prin înalt decret au fost obligați a se aduna în orașele Moscva. Cazan și Vologdt și au subscris 87 de reprezentanți, dintre cari 19 archirei. Regulamentul era trimis pur și simplu, spre a fi aprobat și subscris, nu însă spre a discuta asupra lui. Toți dar trebuiau a se supune lui, fără a-și arăta vederile personale, ci numai să convină cu bazele sale, căci la regulamentul aprobat cu înalta semnătură nu era mai mult permis nici un fel de observațiune din partea celor ce erau adunați a-l subscrie.

Sub administrațiunea s. Sinod a fost supusă atunci diecesa patriarhală a Moscvei. Tot de Sinod depindeau bisericile și mănăstirile Stavropighiane cum și clerul curței și al armatei, care nu avea episcop. Dar dacă Sinodul este o adunare de persoane, toate acestea sunt contravențiuni la bazele dreptului bisericesc. Un Sinod de episcopi nu poate fi în același timp și episcop al unei diecese, când este știut, că nici doi măcar nu pot fi episcopi ai aceluiaș oraș și mai ales că Sinodul se compune din episcopi, cari au deja diecesele lor. Numai episcopii pot depinde direct de Sinod. El îi și proclamă, iar preoții depind de episcop, care îi și chirotonisește, iar dependența preoților direct de Sinod, presintă o anarhie din punct de vedere canonic. Patriarhul de Moscva avea sub administrațiunea sa directă diecesa Moscvei. Dar deodată cu desființarea demnității patriarhale, a urmat în mod natural dependența acestei diecese de Sinod, cum și supunerea mănăstirilor și a bisericilor Stavropighiane. Și cu toate acestea această dependență, deși canonică este imposibilă, a durat sub administrațiunea Sinodului până la anul 1781, când diecesa Moscvei s'a dat unui anume Archiepiscop, cu

titlul de Mitropolit al Moscvei, iar Sinodul, încetând de a mai exercita drepturile chiriarchale, s'a mărginit numai la administrațiunea supremă, concentrând în mâinile sale puterea unui patriarh și a Sinodului lângă sine. Adnotăm în treacăt, că în timpul patriarhatul Moscvei, au fost convocate câteva Sinoade locale. Scaunul și catedrala sa era biserica »Adormirea Maicei Domnului« din Moscva; iar dela anul 1885 a dobândit și dreptul de a chirotoni preoți și alți clerici și astfel puterea chiriarchală a patriarhului Moscvei a căzut cu totul în mâinile Mitropolitului de Moscva. Profesorul Cartazof, în revista sa »Lectura creștină«, pag. 257, zice: »Științific este constatat că modelul primordial al Sinodului administrativ ne presintă o imitațiune a așezămintelor administrative, a centrurilor eclesiastice de la protestanți a așa numitelor consilii sau consistorii superioare, iar Teofan Procopovici, autorul regulamentului spiritual, mărturisește categoric, »că a scris acest regulament pentru colegiul sau Consistorul eclesiastic superior«.

Sinodul administrativ a fost recunoscut prin scrisori patriarhale de către patriarhul ecumenic Ieremie al III-lea și patriarhul Antiochiei Atanasie la 23 Septembrie 1723, adică după doi ani și șapte luni dela înființarea sa.

Profesorul N. Zaozerschi în Vestitorul teologic (1903 No. 9), vorbind despre măsurile de luat pentru întărirea puterii supreme eclesiastice în Rusia, nu zice nimic contra sistemului administrativ actual; din contră, în concluziunea sa artă, că Sinodul administrativ, compus din ierarhi, exercită o putere chiriarchică canonică, dar el cere reînființarea demnității patriarhale în Rusia, arătând și titlul, pe care trebuie să-l poarte: »Patriarh a toată Rusia și Archiepiscop al Petersburgului și al Ladogei«.

Chestiunea despre patriarhul rusesc nu este nouă. Despre ea a vorbit Filaret al Moscvei, Filaret Archiepiscopul Cernicovului și mulți teologi însemnați, dintre cari Porfir Uspenschi, în mod favorabil pentru un patriarhat ecumenic și foarte nefavorabil despre starea actuală administrativă eclesiastică în Rusia.

Sinodul administrativ este convocat de două ori în an. Sesiunea întâia durează dela 1 Noembrie până la Paști și se compune din Mitropoliții Petersburgului, Moscvei și Chievului și din arhieriei propuși de reprezentantul împăratului la Sinod. După sărbătoarea Paștilor Sinodul se împuținează. Mitropolitul Moscvei lipsește dela Paști, iar după 15 Mai pleacă și Mitropolitul Chievului; la 1 Iunie pleacă și ceilalți patru arhieriscopi, iar în locul lor sunt chemați trei sau patru arhieriei, după indicațiunea procurorului suprem, care represintă pre împăratul la Sinod.

În absența Mitropolitului de Petersburg este

chemat de ordinar, pentru a-l suplini, exarchul Georgiei.

Candidații la arhierie sunt propuși de reprezentantul împăratului și proclamați de s. Sinod iar Mitropoliții Moscvei, Chievului și Petersburgului, acum și exarchul Georgiei, se aprobă prin ucas împărătesc, tot după indicațiunea reprezentantului împărătesc. Tot în modul acesta se numesc și ceilalți membri ai s. Sinod.

Actualmente s. Sinod este lipsit de președinte, fiind-că Mitropolitul Petersburgului dela 1892, în ordine ierarhică, ocupă locul al treilea, iar întâitatea o are Mitropolitul Moscvei, ca arhierie piscopul vechei Rome rusești, scaunul vechilor epatriarhi; locul al doilea îl ocupă vechiul scaun mitropolitan al Chievului. Dela înființarea Sinodului administrativ, întâitatea au avut-o mitropoliții Rizanei, a Novgorodului, Petersburgului și Chievului. Luau parte și arhieriscopii Novgorodului-de-jos și Pscovului. Cătră Mitropoliții Moscvei Platon și Filaret, cari mai bine de 25 ani n'au luat parte la Sinod, se trimeteau spre aprobare cele mai importante hotăriri.

În anii 1801 și 1851, când Sinodul își ținea ședințele sale în Moscva, locul de președinte îl ocupau Mitropoliții Moscvei și tot ei săvârșeau și încoronarea împăratului, fiind astfel în pozițiune superioară Mitropoliților Chievului și Petersburgului. Orașul lui Petru cel Mare, ori cât s'ar înălța, nu se poate pune mai presus de Moscva care este socolită nu numai ca capitala Rusiei, ci și ca primul scaun al monarhilor ruși și al bisericeii ruse. Este deci lesne de înțeles, că șeful bisericeii ruse, acela care va primi demnitatea de patriarh, trebuie să fie ales de Sinodul arhierieilor ruși, ca să-l prezideze.

Patriarhul a toată Rusia trebuie să fie Archiepiscopul și Mitropolitul primului tron al Rusiei; presupun însă că acelaș va purta și numele de Archiepiscop al Petersburgului. Timp de un secol Mitropoliții Petersburgului au administrat și Metropolia Novgorodului, având în această cetate un anume locoțiitor al său.

Profesorul Zaozerschi nu face nici o obiecțiune contra propunerii membrilor Sinodului de către procurorul suprem sau reprezentantul împăratului la Sinod. Credeam însă că acesta este ceva anticanonice. Biserica rusă, deși numeră mai bine ca nouezeci de milioane de ortodoxi, ea nu are decât abia șezzeci arhieriei. Acum este vorba de-a se mări numărul dieceselor și a se ridica la 75. Dacă între aceste vor fi zece mitropolii, Sinodul s'ar putea compune din 5—9 membri. Sesiunea de iarnă, dela 1 Noembrie și până la Florii, s'ar putea compune din patriarh ca președinte, din Mitropolitul Petersburgului, trei alți mitropoliți și patru arhieriscopi, chemați succesiv câte doi, la 1 Septembrie și 1 Martie;

iar sesiunea de vară, dela Dumineca Tomei până la 1 Noemvre, când se tratează chestiuni de o mai mică importanță, Sinodul poate fi compus din Mitropolitul Petersburgului ca președinte și patru arhiepiscopi; când iarăși chestiunile mai importante se pot trimite spre aprobare Patriarhului la Moscva.

Cu toate acestea pentru noi, ca și pentru ceilalți canonisti ai bisericii ruse, ar fi de dorit ca să cunoaștem asupra acestei chestiuni, opiniunile teologilor bisericii celei mari, cari sunt cei mai competenți, pentru a orienta și pe ai noștri și a ne înlesni în o lucrare așa de însemnată.

„Biserica ortodoxă română“.

Convocări.

Basati pe dispozițiunile § din statutele Reuniunii noastre și pe concludul XI din conferința trecută convocăm conferința a II din a. adm. c. pe Luni în 6 Iunie/24 Mai a. c. la școala noastră confesională din comuna Micălaca.

PROGRAMA.

1. La 8 ore a. m. participare la chemarea Duhului Sfânt.
 2. Ascultarea examenului claselor superioare conduse de Dl Savu Bugariu.
 3. Deschiderea conferinței
 4. Constatarea prezenților.
 5. Raportul presidial.
 6. »Cugetarea și instinctul la animale« prelegere de Dl Nicolae Mihulin profesor.
 7. Încassarea tacselor curente și restante.
 8. »Învățătorul catichet« disertațiune de Nicolae Ștef.
 9. Propuneri și interpelări.
 10. Ficsarea timpului și locului pentru conferința procsimă.
 11. Închiderea conferinței.
 12. Reflecțiuni asupra examenului ascultat.
- Arad la 6/19 Mai 1904.

Iosif Moldovan
președinte.

Ștefan Roja
secretar.

—□—

Membrii Reuniunii învățătorilor gr. or. rom. din despărțământul protop. Comloșul-Mare, sunt poftiți a participa la adunarea generală a despărțământului, care se va ținea la 7/20 Iunie a. c. în comuna Igrăș.

PROGRAMA.

1. La orele 7 dimineața chemarea Duhului Sfânt.

2. Ascultarea examenelor finale dela școalele confesionale gr. or.

3. Reflecțiuni asupra examenelor.

5. Constatarea prezenților.

6. Raportul președintelui, cassarului și bibliotecarului.

7. Notificarea decisului comitetului central în cauza fondului de stipendii pentru copiii învățătorilor.

8. Propuneri și interpelări.

9. Defigerea locului procsimei adunări,

10. Restaurarea funcționarilor despărțământului.

11. Închierea adunării.

Învățătorii din partea sudică a tractului vor fi așteptați Duminecă în 6/19 Iunie după amiază la orele 5 și 24 și seara la orele 8 și 24 la gara din comuna Sân-Petru-Sârb. (Szerb-Sz.-Pétee) având a călători peste Valcani-Sân-Miclăușul-Mare.

Comlăușul-Mare la 21 Mai 1904 st. n.

Paul Miulescu
protop. pres. despărt.

Atanasie Lipovan
notar.

—□—

Amesurat §§-lor 23 și 24 din Statutul Reuniunii învățătorilor dela școalele poporale confesionale gr. or. rom. di protopopiatele Timișoara, Belinț, Comloșul-Mare și Lipova, precum și a concludului luat în adunarea generală a Despărțământului nostru, ținută la 16/29 Mai 1903 în comuna Topolovețul-Mare, — Onorații DD. membri din Despărțământul Belinț, sunt prin aceasta convocați la adunarea generală constituantă, care se va ținea în 20 Mai (2 Iunie) a. c. la 8 ore dimineața în comuna *Balinț*.

Obiectele adunării:

1. Asistarea în corpore la chemarea Duhului sfânt.
 2. Ascultarea examenului dat de învățătorul Traian Cărăbaș cu elevii de școală.
 3. Deschiderea adunării.
 4. Observări asupra examenului ținut.
 5. Cetirea rapoartelor, al presidiului, cassarului și bibliotecarului despre starea Despărțământului Belinț, în anul 1903/4.
 6. Cetirea disertațiilor însinuinde.
 7. Încassarea taxelor curente și restante de la membrii Despărțământului.
 8. Defigerea locului pentru proxima adunare.
 9. Diverse propuneri.
 10. Constituirea despărțământului pe noul period de 3 ani.
 11. Închiderea adunării.
- Jabăr, la 5/18 Mai 1904.

Ștefan Gherga,
notar.

Damian Juratoniu,
președinte.

—□—

Concurs.

Pentru ocuparea postului de secretar I al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se deschide concurs nou cu termenul de **15 Iulie 1904 st. n.**

Agendele împreunate cu postul de secretar I sunt înșirate în § 28 al statutelor Asociațiunii. În sensul acestui § secretarul I fiind directorul cancelariei Asociațiunii și referentul cauzelor științifice-literare, concurenții vor avea să justifice atât activitatea lor științifică-literară cât și praxa lor administrativă de pân'aci, și îndeosebi vor avea să dovedească o calificățiune academică și cunoștința limbei române, maghiare și germane.

Secretarul I nu va putea ocupa și alte funcțiuni.

Retribuțiunile anuale ale secretarului I sunt: salare de 2400 cor. și bani de cvartir 800 cor.

Concurenții vor avea să înainteze cererile lor la adresa comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« în Sibiiu (Nagy Szeben) str. Morii Nr. 8.

Din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura popor. român«, ținută în Sibiiu la 12 Maiu 1904.

Iosif Sterca Șuluțu
president.

Dr. Diaconovich
secretar.

CRONICA.

AVIS! Se aduce la cunoștință tuturor aceloră pe cari îi privește, că cererile ce se vor adresa Consistorului pentru admitere la examen preparandial, au să fie provăzute cu timbru legal de 1 coroaă.

Cererile sosite netimbrate, nu se vor lua în considerare.

Reforma legii de învățământ. Ministrul de culte și instrucțiune publică a convocat pe 27 Mai n. ancheta menită-să-și „dea părerea“ asupra proiectului său de reformă a instrucțiunii în școalele populare, la care a invitat, și pe P. S. Sa Dl. achiepicop și mitropolit Ioan Mețianu.

Presa maghiară a început deja să isbească în prelații bisericești române unite, pentru că au îndeplinit misiunea ce li s'a dat de Sinodul bisericești surori, în cauza pomenitei reforme.

P. S. Sa Dl. *Episcop diecesan* a plecat de Marți, la Budapesta, însoțit de secretarul consistorial V. Goldiș, pentru a lua parte la consfătuirea ce se va ținea de capii bisericești noastre, asupra atitudinii pe care va avea să o ia biserica noastră, în momentuoasa cauză a reformei proiectate de actualul ministru al școalelor, căci tendențele depuse în proiect pregătesc o grea soartă autonomiei și școlei noastre confesionale.

Institutul nostru pedagogic-teologic la espoziția dela orfelinat. Dumineca trecută s'a deschis în institutul de orfelinat din Arad o espoziție nu se poate mai drăgălașă și mai instructivă. Elevii institutului ped. teol. român din Arad sub conducerea profesorilor încă au cercetat espoziția aceasta și n'a putut avea public

mai recunoscător, mai chemat a o cerceta. Toate lucrurile espuse aici sunt cele mai reușite lucruri pentru învățământul intuitiv.

În miniatură vezi aici unelte economice, și-se presentă apoi viața dela țeară și oraș, din câmp și păduri, pe apă și uscat; ai idee clară despre fabricarea sticlei, despre viața din minele de aur, fer, argint; vezi drăgălașe lucruri de gospodarie casnică și privești cu o dulce satisfacție la priveleșteea grandioasă, ce și-o presentă admirabila hartă în relief, lucrată la indicațiunile și sub supravegherea meritosului director al orfeliantului dl. *Balás*.

Lucrările expuse dovedesc multă destoinicie, pricepere și vrednicie din partea conducătorilor acelu institut, cari își pricep de minune sublima misiune de maestri ai desvôltării simțământului de muncă și dragostei de lucru frumos, în sufletele elevilor.

Istoriografi vechi, istoriografi noi, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române, de *Teodor V. Păcățian*.

Acesta este titlul unei publicațiuni de curind apărute din pana confratelui nostru dela „Telegraful român“. O recomandăm cetitorilor noștri cu toată căldura. Prețul 2 cor.

Vom reveni.

Românii din Nădlac aranjază în 29 Maiu st. n. (ziua primă de Rusalii) în Pădurița orașului un Maiak împreunat cu reprezentațiune teatrală și Concert. Teatrul va fi predat de Reuniunea meseriașilor români din Nădlac, iar concertul de cătră corul studenților universitari români din Budapesta. În cas de timp nefavorabil Maiakul se va aranja în sala cea mare a casei comunale. Prețul de intrare: Locul I: 2 cor. locul II. 1 cor. 60 bani; loc de stat 1 cor. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică. Inceputul Maiakului la 2 oare d. a. Inceputul concertului la 8 oare seara. Venitul curat este destinat pentru înființarea unei biblioteci populare și pentru Reuniunea meseriașilor români din Nădlac. Programul se va publica în foi și se va împărți la fața locului.

* *Programa esamenelor dela institutul ped.-teol. gr. or. român din Arad, la finea anului scolastic 1903/4.* este următorul: **Luni** 3/16 Mai 8—12 c. IV. prep. Maghiară, Română, Istoria patriei și Universală, Constituția. **Marți**, 4/17 Maiu 8—12 c. IV. preparandistele. **Mercuri** 5/18. Maiu 8—12 c. IV. prep. din celelalte studii. **Vineri**, 7/20 Maiu 8—12 c. IV. prep. privatistii. **Sâmbătă** 8/21 Maiu 8—12 c. IV. prep. cant și tipic. **Mercuri** 19 Maiu (1 Iunie) c. I—III. prep. cant, tipic și musică. **Joi**, 20 Maiu (2 Iunie) c. I—II. teol. cant, tipic și musică. **Sâmbătă**, 22 Maiu (4 Iunie) c. III. teol. cant, tipic și musică. **Luni-Mercuri**, 24—26 Maiu (6—8 Iunie) esamen scripturistice de calificățiune inv. **Joi**, 27 Maiu (9 Iunie) 8—12 c. I. prepar. **Joi**, 27 Maiu (9 Iunie) 3—6 c. III. preparandistele. **Joi**, 27 Maiu (9 Iunie) 6—7 c. I—III. prep. Gimnastica, **Vineri**, 28 Maiu (10 Iunie) 8— c. I. teologic. **Sâmbătă** 29 Maiu (11 Iunie) 8— c. II. preparandial. **Luni**, 31 Maiu (13 Iunie) 8— c. II. teologic. **Marți**, 1/14 Iunie 8— c. III. prep. **Mercuri**, 2/15 Iunie 8— c. III. teologic **Joi—Vineri**, 3/16—4/17 Iunie 8— teologii privatistii. **Sâmbătă** 5/18 Iunie 8— preparanzii privatistii. **Sâmbătă**, 5/18 Iunie, stabilirea clasificățiunii. **Dumineca** 6/19 Iunie, Te Deum. **Luni**—

Sâmbătă 7/20—12/25 Iunie, examen verbal de calificare în învățătorească **Luni, 14/27 Iunie**, examen cu școala de aplicație. **Luni, 14/27 Iunie**, conferință finală.

Elevii școlilor populare ort. rom. din Arad, sub conducerea învățătorilor și cu concursul Secțiunii meseriașilor români dela „Asociațiunea națională aradană” aranjază Luni la 17 Maiu st. v. (a doua zi de Rusalii) a. c. în pădurea mare (Csalla) Maial în favorul „Reparării bisericii” par. catedrale, la care invită cu onoare Comitetul arangiator. Programă: 1. Dimineața la 7 ore Țere festivă la pădure din curtea bisericii. 2. În pădure se vor aranja jocuri gimnastice cu școlarii. 3. Prânz comun pentru școlari. 4. La 2 ore începerea jocului în două coloane separate pentru inteligență și țărani, care va dura până seara târziu. 5. La 7 ore seara reîntoarcerea școlarilor în oraș. În cas de timp nefavorabil serbarea școlarilor se va amâna și se va înlocui cu o excursiune didactică ce vom anunța-o la timpul său, iar Maialul se va ține în aceeași zi în casa națională, pentru țărani după amiază la 2—7 ore, ear pentru inteligență seara la 8 ore. Prețul de intrare: pentru inteligență 1 coroană, pentru țărani 60 fil. Suprasolvirile se primesc cu mulțămă la adresa epitropiei parohiale și se vor evita pe cale ziaristică.

Episcopia din Strehaia. În una din ședințele Academiei române dl I. Bianu a vorbit despre „o veche episcopie rămasă necunoscută în țeara românească” dând la lumină un punct din istoria noastră bisericească ignorat până acum de toată lumea.

D-sa a dovedit anume, pe basa unor hrisoave și documente vechi, că la Strehaia pe Motru a existat un episcopat în prima jumătate a secolului XVII. episcopat care a durat cinci-sprezece ani și a avut un singur episcop, anume Daniel.

Asupra acestui episcopat însă sunt multe puncte obscure; așa între altele, nu se știe de ce, în urma căror împrejurări s'a înființat. Ceea ce se știe e că, după ce a existat cinci-sprezece ani, episcopatul s'a contopit cu eparchia de Rîmnic.

Dl. Bianu a enumerat toate hrisoavele în cari se vorbește de episcopatul dela Strehaia și a terminat adaogând că aici a fost pe vremuri o mănăstire și că se crede cumcă la Strehaia a fost când-va reședința banilor Olteniei.

„**Courrier des Balkans**”. Sub acest titlu va apare în curând în București un ziar săptămânal francez pentru apărarea intereselor românismului din Turcia. În acest scop președintele societății de cultură macedo-română d-l Dr. Leonte a lansat un călduros apel, în care insistă asupra persecuțiilor pe terenul școlar și religios, cărora sunt espuși Românii Macedoniei. Trecând apoi la neadevărurile și minciunile tendențioase, cari se debitează în străinătate pe contul fraților noștri din imperiul turcesc, apelul zice următoarele:

„Pentru a combate acest rău, ale cărui urmări nu pot scăpa nimănuia, e absolut necesar a opune la aserțiuni mincinoase, dovezi indiscutabile; se impune ca acest popor să se facă cunoscut străinătăței, stabilindu-se însemnătatea sa numerică, situațiunea atât de strălucită ce ocupă printre cele-lalte popoare din Turcia, calitățile sale de popor de ordine și de progres, comunitatea de limbă și de origine ce-l unește cu Românii din Regat. De asemenea e nevoie casă i-se afirme dreptul său de a se emancipa de sub tutela bisericească și școlară, care-l încătușează de atâta amar de veac, făcându-i anevoioasă o dezvoltare în sens național”.

Predicatori bapțiști la cuțite. Deși bapțiștii (pocăiții) se țin, că legea lor e cea mai desăvirșită, căci îl face pe om blând și pacinic, pilda ce o dau popii lor arată tocmai contrarul. În Texas (America) trăiesc doi predicatori bapțiști, anume, Rev. Jams Crandill, redactor la „Baptist-Standard” și Rev. Samuel Hayden, red. la „Baptist-Herald”. Din polimicele, ce le purtau unul cu altul în zierele lor, au ajuns la cuțite, seau mai bine zis la revolvere. Zilele acestea întâlnidu-se adevăca cei doi popi bapțiști în tren, aproape de orașul Texarcan, Crandill a scos revolverul și voia să-l împuște pe Hayden. Acesta a sărit să smăcească revolverul din mâna adeversarului; revolverul s'a descărcat într'aceea de două-ori, fără să nimerească. Carandill a fost arestat în Texarcan, dar a fost pus earăși în libertate pe cautiune.

Bibliografie. Am primit la redacție următoarele publicațiuni:

Icoane din istoria Grecilor vechi, de *Victor Lazar*, Nr. 8 și 9 din „Biblioteca populară a Asociațiunei.” Prețul unei broșuri 20 fil.

În editura librăriei Ciurcu din Brașov au apărut: *Învățământ practic din istoria naturală pentru școalele populare*, de *Iuliu Vuia*, prețul 60 fil.

Pipăruș Petru și Cenușotca; povesti populare de *S. Botezanu*, — a 10 și 16 fil.

Apa tinerețelor și alte povesti populare, de *Laurențiu Ceorbea*, prețul 40 fil.

„Așa a fost să fie,” piesă populară într'un act, de *Al. Țintariu*. (Din Biblioteca teatrală), prețul 40 fileri.

Au apărut: 1.) Cărțile săteanului român, *Schite din popor* de *George Stoica* și *Păcatele noastre* de *Petru Suciu*; prețul 10 și 15 bani. Editura „Răvașul” Cluj.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. III. a: Berinderi devenită vacantă prin reposarea preotului Teodor Mihulin, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt: 1). usufructul unei 1/4 de sesiuni pământ estravilan; 2). birul constător din una mės. cucuruz sfărmat dela proprietarii unui 1/4 de pământ, din 1/2 mės. cucuruz dela cei cu 1/8 pământ, ear dela jeleri 1/4 de mės. de cucuruz; 3). ștolele îndatinate; 4). locuință cu intravilan și supraedificate și 5). întregirea dotațiunei dela stat, după calificățiunea alegendului preot. Dările le va suporta cel ales.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele ajustate cu documentele recerute și adresate comitetului parochial din Berinderi, până la terminul indicat să le subștearnă Oficiului ppresb. gr. or. rom. din Buteni (Buttyin Arad megye), ear în vre-o Duminecă, ori sərbătoare să se prezenteze, în s. biserică, pentru ași arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiterul Butenilor.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă parochul Moisie Papp din Nimăești se publică concurs de nou cu termin de algere pe 6/19. Iunie a. c.

Beneficiul anual stă din a) doă intravilane b) 20 holde catastrale pământ parochial, c) dela 150. case câte una măsură (bir) cucuruz sfărmat, d) venitele din ștole, toate acestea beneficii computeate la olaltă dau suma de peste 1000. cor. cari beneficii se vor împărți egal în doauă cu parochul Moise Papp. Comuna bissericească în conțelegere cu alegândul, se va îngriji de cvartir.

Recurenți sunt avisați a-și inainta recursele Prea onor: Ofic: Protopopesc în Robogány, și adresate Comitetului parochial din Nimăești, și vor avea a se presenta în cutare Duminecă sau sərbătoare în S. bise-din Nimăești cu observarea §-lui 18 din regulamentul pentru parochii, spre a-și areta desteritatea în celea Nimăești, 28 Aprilie v. 1904.

Comitetul parochial:

Moise Papp
președinte.

Gavril Popoviciu
notar Comitetului.

Cu știrea, și invoirea mea: *Eliu Moga* Protopresbiterul Beiușului.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parochiei vacante de cl. I. din **Chesinți**, în protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin strămutarea preotului At. Todan de acolo la altă parochie, se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu aceasta parochie sunt: 1. Una sesiune par. constătătoare din 30 jug. pământ; 2. Un intravilan parochial; 3. Birul și ștola usuată dela parochieni; 4. Întregirea dotațiunei dela stat după cvalificațiunea alegândului preot.

Dela recurenți se cere cvalificațiunea pentru cl. I.

Recurenții sunt avisați ca recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune recerute legale, și adresate comitetului parochial din Chesinți, până la terminul susindicat, cu observarea dispușețiunilor §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, să le subștearnă subscrisului ppresbiter Voicu Hamsea în Lipova (Lippa); ear în vre-o Duminecă ori sərbătoare să se prezenteze în sfânta biserică din Chesinț, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine:

Voicu Hamsea,
protopresbiter.

—□—

2—3

Licitațiuni minuende.

În sensul decisului Veneratului Consistor dice-san gr. ort. rom. aradan din 13/ 26 Decemvrie 1903, Nr. 7446/1903, se escrie concurs de licitare minuendă pentru edificarea de nou a S. Biserici gr. ort. rom. din Comlăuș Ó. Szent Anna (cot. Arad) care se va ținea la **16/29 Mai 1904**, la 2 oare după amezăzi în localitatea școalei a III. din loc.

Prețul de esclamare e 20840 cor. 26 fil. Reflectanții la licitare sunt deobligați a depune nainte de începerea licitărei vadiul de 10%, dar în bani gata; stă înse în dreptul comitetului parochial a da lucrul, la acela dintre licitanți, în care va avea mai mare garanță morală și materială.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot ceti la subsemnatul conducător al Oficiului parochial.

Reflectanții nu pot pretinde diurne ori viatec, nică studiere nici la licitare.

Comlăuș Ó. Szent Anna 2/15 Mai 1904.

Mihail Leucufia
par. gr. ort. rom.

—□—

2—3

Pe basa conclusului Ven. Consistor de datto **22 Aprilie 1904 Nr. 2014** se publică licitațiune minuendă verbală în cauza reparării edificiului bisericesc intern și estern din comuna **Cuveșdia** (Kövesd), care se va ținea în localitatea școalei din loc, **Duminecă în 23 Maiu** (5 Iunie) 1904 la 11 ore a. m. pe lângă prețul de esclamare 1129 coroane 66 fil.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% în număr sau în hârtii de valoare acceptabile.

Proiectul de spese, precum și condițiunile de reparare se pot vedea în orele oficioase la oficiul parochial din loc.

Reflectanții la aceasta licitațiune se vor presenta pe spesele lor proprii.

Comuna bisericescă își rezervă dreptul de a angaja lucrul acelu întreprinzător reflectant în care va avea mai multă încredere.

Cuveșdia la 3/16 Ma u, 6904.

Pentru com. parochial:

Ioan Suciu,
preot-capelan.

—□—

2 3

Pe basa Inaltului decis al Venerabilului Consistor diecesan din Arad de dtto 6/19 Maiu 1903 Nr. 2267/903 prin aceasta se escrie concurs de licitare minuendă pentru renovarea sfintei biserici din comuna **Chesinț**, care se va ținea în **9/29 Maiu a. c.** la 2 oare în localitatea școalei cl. I. Prețul de esclamare este: 5776 cor. 93 fil.

Cei cari doresc a licita sunt obligați a depune înainte de începerea licitațiunei vadiul de 10 %, — și stă în dreptul comitetului parochial a da lucrul aceluia dintre licitanți în care va avea mai mare garanță. Planul și specificarea de spese precum și condițiunile de licitație se află la subsemnatul oficiu parochial, unde fiecare licitant le poate studia.

Se notifică că concurenți nu-și pot pretinde nică un fel de diurnă seu viatec.

Chesinț, la 25/8 Maiu 1904.

Ilie Moțu,
preot, președinte al com. paroch.

—□—

3—3